

מה אומרים החברים על השינוי שחל הגים בני המישפחה. איך זה להתחיל לחיות מחדש?

אלישע גת: „אנשים אומרים: עכשיו אתה יודע מה זה מות ואתה יודע מה זה חיים. אבל זה לא נכון. אינני זוכר כלום, אינני זוכר כאב, כשיצאתי לרחוב להתחיל בחיים חדשים, עברתי בשכונת ילדותי ולוחיזומנים התבלבל לי. אם הייתי פוגש מכר, הייתי קורא לו בכינוי ילדותו. רופאי אמרו לי: „אל תקרא ספרים, אל תלך לקולנוע. אתה, במצב שלך, תחיה את הספר או את הסרט בצורה מוגזמת. היתה לי בעייה בראייה, ראיתי הכל כפול. כשר הסתכלתי לצד השני של הכביש ראיתי אנשים כפולים, ראיתי חתיכות עם ארבע עיניים, ארבע שדיים, ארבע רגליים ו- ארבע ידיים.

„עברתי ניתוחים פלסטיים, יישרו לי את העין. מאז התאונה, תהליך הקליטה שלי יותר איטי. כעת אני מבין את ההבדל בין שומע, מקשיב ומאזין.

„לפני התאונה לא יכולתי להבין איך אנשים יושבים בבתי-קפה למרות הרעש. היום יש אצלי תופעה הפוכה. אני עושה הפסקי-מנוחה. ההאזנה יורדת למינימום, הרעש לא מפריע לי. יש לי שליטה על הדברים כמו שלא היתה לי קודם.

„למרות איסורם של הרופאים, אמרתי

אחת התקופות המעניינות ביותר בשלבי החלמתם של שני הפצועים היתה זו בה החלו לנסות לתפקד מחדש. התקופה בה ירדו לראשונה מהמיטה.

אלישע גת: „התחלתי, בשלב ראשון, ללמוד ללכת על קביים. אחרי-כך למדתי לנסוע על כיסא גלגלים. קראו לי איירונ-סייד, לא זכרתי מיהו איירונסייד. כשר התחיל הזיכרון לחזור אלי, הסבירו לי דבר פשוט: עליך לחזור לפעילות פיסית וחברתית מסודרת כמה שאפשר יותר מהר. סע, נוע, עשה הכל, אבל יותר לאט. קרא עיתונים מה שיות, שמע רדיו, הסתכל בטלוויזיה. לאט-לאט תחזור למצבך הר קודם. יהיו הפרעות, אבל שאל, התייעץ, התאמץ — לא יותר מדי, לא פחות מדי.

„הייתי עסוק בטיפול, בתרגילי פיסור תראפיה, תרגילי יוגה, למדתי לשאול שא- לות ולא להתבייש. למדתי לעשות הכל יותר לאט, כי היה לי זמן.

משה גת: „כששלחו אותי הביתה, בא אחד הרופאים והסביר לאשתי איך להתנהג אתי מבחינה מינית. הוא אמר לה: „במיק- רה כזה הוא יכול להיות לא בסדר, יכול להיכנס למצב של פחד ואימפוטנציה. הוא אמר לה שעליה להיזהר מאד.

אלישע גת: „בערך לפני שנה הסבירו לי הנאורולוגים כי אצל כל נפגעי הראש שהחלימו מבחינה גופנית החלו להתרחש תופעות מוזרות. הם החלו להתרגש בצורה בלתי-רגילה, ולצעוק, כשבדקו את העניין,

התאונה

בלבי: אקרא ספר שהוא קצת סיפורתי ועוסק בנושא שאני מכיר אותו והוא אינו חדש לי. והנה אני הולך ברחוב ופוגש חבר נעוריי, עיתונאי וסופר, ואינני זוכר את שמו. התביישתי לשאול אותו. ישבנו בקפה בדיונון, ואני חושב בלבי: אני יודע שהוא כתב ספר והספר עומד לצאת לאור, ואני אומר: „רוצה לפגוש בך, איפה אתה גר? ואני חושב: אם יכתוב לי את מיספר הטלפון שלו בפניקסי, אדע את שמו. ואז אני אומר, להפתעתי הרבה: „שטרנבך, כתוב את שמך. והוא מביט בי בתימהון גדול, ושוקק. לבסוף הוא מחייך ואומר לי: „תראה, אלישע, אנחנו מכירים מילדות. למה אתה מספר לי שיש לך בעיות עם הזיכרון? הרי אתה אחד הר אנשים הבודדים הזוכרים את שמי מילדות. ואני אומר לו: „היינרד, תפסיק לבלבל את המוח. והוא צוחק, וכותב לי בפניקס שטרנבך, והולך.

הסתבר שבצעם לא רצו לצעוק, הצעקה היתה תגובה בלתי-רצונית. מובן שקיימות גם תופעות של נואשות או דיפרסיה, אבל כשבדקים את הסיבה והמניעים לא מוצאים אותם. שאלו אותי אם יש לי תופעה כזו, אמרתי „לא“.

„אני לא בוכה, לא מיילל, לא מדוכא. הרופאים הזהירו אותי שאודיע להם על כל תופעה כזו. אמרתי להם שאצלי יש תופעה הפוכה, הנקראת בשפה המיקצועית „אופוריה“. זאת אומרת, הבן אדם כאילו שתוי ועליו הוא מתחיל לחיות כמו בטרופ של סמים, אורך רוחו גדל לאין שיעור, הערכת הזמן מיטשטשת והוא מסטול בלי סמים.“

לחיות את הקמת הציננות

משה גת: „כשיצאתי מביתה-החור- לים רציתי לחזור לעצמי בכל, רציתי לתפקד כמו לפני התאונה. לנהוג לטטוריה, לצייר, לא הצלחתי. הייתי מיואש, רציתי להתאבד. לא היתה לי קואורדינציה, לא הצלחתי לצייר והרי זה הדבר היחיד שאני יודע לעשות בחיים שלי. אם אני לא יכול לצייר, אין לי מה וממה לחיות. אשתי היתה מטלפנת לפסיכיאטר, והוא היה בא אלי ומסביר לי בכל פעם מחדש שנפגעת בתא האחראי על הקואורדינציה ושהיא תחזור עם הזמן.

„הייתי מנסה לכוון את המכחול למקום שאליה רציתי להגיע, ולא הייתי מצליח. זה הבהיל אותי מאד. הייתי מיואש, מדי- כה, רציתי למות. הפסיכיאטר היה בא אלי הביתה לעודד אותי, אחרת לא הייתי מחזיק מעמד. לאט-לאט חזרה אלי ה- קואורדינציה. השתלשתי על תנועותי יותר ויותר. יחד עם זאת היה לי פחדים אי- מים, והפסקתי בכלל לצייר. אחרי זמן-מה חזרתי לצייר מחדש, והפעם בהתלהבות עצומה. זה גרם לי אושר ושימחה. הייתי יוצא לבית קברות למכוניות וממלא בלוקים שלמים של סקיצות וקומפוזיציות. התר- גשתי נורא. הבנתי שקרה לי נס, ומאו- אני מאמין בניסים.“

אלישע גת: „אני מקבל שלושה סוגי תרופות: האחת: לא אלוהי; השנייה: לא לנהוג, השלישית: כדור אחד ביום, המזעזעזע שיווי-מישקל.“

משה גת: „אני מקבל המון כדורים: נגד אפילפסיה, עצבנות, להרגעה, לריכוז ולשקט נפשי.“

אלישע גת

כשהגעתי הביתה מביתה-החולים, הילדים דחפו את העגלה שלי וצעקו לי „איירונ-סייד! רופאי הפכו ידידי, והם היום מבאי ביתי. הם סיפרו לי שששהייתי בבית לווין-שטיין סירבתי לאכול, וביקשתי שיביאו לי א-דורק שוקולד מסוג טובלרון. כל הר זמן אכלתי שוקולד ותורלא. היו לי פחדים מאוכל, היה צורך להאכיל אותי.

„לא אהבתי כשאשתי היתה חותכת לי את השניצל לקוביות ומאכילה אותי. אולי הבושה גרמה לי להפסיק לאכול. עובדה, כשחזרתי הביתה התחלתי להיות בסדר עם האוכל. מי שסבל מכל המצב שלי היה אשתי. אני לא סבלתי, זו היא שישבה וחיכתה שאתעורר, היא שהתפללה לי- אני לא עברתי את החוויות האלה. אני אפיקורס מוחלט ואני די מצטער שאין בי כל אמונה. אחותי מאמינה שסתנו עליה- השלום, התפללה למעני.“

„אינני זוכר, לא את מטתי, לא את חלונני ולא את שכני בביתה-החולים. „הייתי חייב לחזור לחיים מלאים. תארי לעצמך איזה כיוון, 26 שנים של תערוכות בארץ ובעולם, ואני לא מסוגל יותר לצייר קו.“

ומה עם אלישע גת? „אני בתהליכי שיפוץ, הוא אומר, „משפצים אותי. אני נמצא בבתי-חולים לעיתים תכופות. הפכתי אדם זהיר מאד, פיתחתי לעצמי חוש הס- תכלות ענייני. אני מסיק מסקנות תוך זיירות והתבוננות. לדעתי, כיום אני יסודי יותר משהייתי בעבר. באופן יחסי, לא- כל-כך חזרתי לחיים חברתיים. לא חזרתי לעבודתי עד היום, אני לא רוצה.

„כיום אני מקפיד לדבר בצורה מדו- ייקת ביותר ולהוכיח בעובדות. אני לא צריך לעבוד יותר, חברות הביטוח יעשירו אותי. יש לי התחייבויות שהופסקו כתוצאה מהתאונה, ועלי לעמוד בהן, אולם אינני מתחיל שום דבר חדש. קשה לי, וגם אינני מעוניין. החיים ניתנו לי במתנה לפני שנה וחצי, ועד יומי האחרון אני מתכוון לנצל כל שניה מהם.“

חייתי את הספר. הרצל היה בא לקפה אחד בווינה, מאהלר ניגן שם ופרויד גר ממול. כך חייתי את כל הקמת הציננות. הרופא שלי אמר לי: „מול שלא קראת ספר של אגאתה כריסטי, אחרת היה יכול לקרות דבר עוד יותר חמור. הלכתי לראות את הסרט בארי לינדון וחייתי את המאה השמונה-עשרה, התחלתי לדבר אנגלית. לאט-לאט זה עבר לי, והתחלתי פחות או יותר לתפקד כרגיל.“

צעקו לי „איירונסייד!“

משה גת: „תמיד הייתי איש הר נתון בתוך עצמי, מסתגר וחי בשקט ובציניעה. יש הסבורים שאני מגזים כיום בהסתגרות שלי כתוצאה מהתאונה, שאני מבלה מדי זמן לבדי. אני מגיע לטטוריו שלי ביפו, ונמצא בו לבד 12 שעות. אני מאושר עם זה גם כשאני לא מצויר. יש לי כאן הספרייה שלי, המוסיקה שלי, כל מה שאני אוהב. לפני התאונה לא יכולתי לסבול את הסטודיו. כשלא ציירתי, הייתי רץ לבתי-הקפה. ידידים טובים שלי מא- מינים שהתאונה השפיעה עלי לטובה. כשהתחלתי שוב לצייר עסקתי בציור גרו- טאות, זה הכניס ממד חדש לציור שלי.

„חיפשתי את המכונית-גרוטאה שלי ב- מיגרשים בכל רחבי הארץ, ועד היום לא מצאתיה. היה חשוב לי מאד לנהוג מיד ורכשתי מכונית. הרופא שלי אמר לאשתי: „זה ימיט עליו אסון. לא יכולתי לראות אלא ישר, לא הייתי מסוגל להביט ימינה, או שמאלה. האינסטינקטים שלי לא פעלו, הייתי חסר שיווי-מישקל אבל התעקשתי. רופאי נהג אתי אל מחוץ לעיר. הייתי מלא ביטחון עצמי מוגזם ובכחול-זאת נהגתי כה- לכה.“

„ידידים טובים שלי טוענים שהפגיעה גרמה לי לצייר טוב יותר. אני לא חושב, לא מאמין. היה פה ידיד שאמר לי: „משה, פחדתי להיכנס אליך, פחדתי לראות אותך. הוא היה בטוח שיראה שבר-כלי.